

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOBU.

Letnik I.

V Ljubljani 15. avgusta 1900.

Št. 16.

Učiteljica in javnost.

7. *Nravno dostojanstvo.*

Yemo, da so nekatera vprašanja v ženskem življenju tako delikatna, da se jih more in sme dotakniti samo oni, ki ima pravo spoštovanje pred žensko pravostjo. Jedno najslabših znamenj za našo dobo je to, da se vse vprek z nekim brezozirnim cinizmom v javnosti obravnavajo stvari, katere pravi takt in dobra vest že sama rešita onim, ki so si ohranili pravno dostojanstvo.

Jedno teh vprašanj je pravno stališče učiteljice v javnem življenju. To vprašanje se najjasneje kaže v razpravah o tem, ali more živeti učiteljica deviško ali ne. Mi se zadnjič nismo načelno izrekli niti za celibat učiteljic, niti proti njemu. Za brezmoštvo učiteljic načeloma nismo, ker se nikomur ne sme ukazovati v njegovih čisto zasebnih stvareh. Proti brezmoštvu pa z neumestnim klicem: Pomožite učiteljice, ker ne morejo biti deviške! ne moremo nastopiti iz dveh razlogov: ker je ta zahteva v sedanjih razmerah neizpeljiva in ker se tu kaže neko zaničevanje ženske osebne kreposti, ki ga mi iz čistega spoštovanja pred učiteljicami ne moremo podpirati, ne gledé na to, da ta klic sedaj izhaja v prvi vrsti iz krogov, ki devišstva ne poznajo in ga tudi ne negujejo iz vzrokov — no iz vzrokov, ki jih nočemo tu preiskavati.

Zadnja „Slovenka“ se je v članku, ki poleg nekaterih upoštevanja vrednih stvari prinaša mnenja, ki temu ženskemu listu ne delajo časti, lotila našega zadnjega članka. Samo zato, ker nekatere učiteljice še sedaj nekako simpatizujejo z raznimi nezdravimi pojavi v tem listu, jo tu omenjamo.

Da je bližnji in navadni namen vsake Evine hčere materinstvo v krogu domače rodbine, smo že večkrat povdarjali, in mi sami obžalujemo, da vse ne morejo doseči te rodbinske sreče, a ravno tako gotovo je, da je najčistejši cvet ženskega bitja neomadeževano devištvo. Saj to uči naša sveta vera. Kdor prostovoljno sledi evangelijskemu svetu popolne zdržnosti, stori nekaj, kar je največje vrednosti. A to mora biti prostovoljno, ne prisiljeno. Popolnoma v nasprotju z vsem cerkvenim življenjem je, da bi se kdo silil k oni višji popolnosti, ki jo evangelij sam samo nasvetuje, a ne ukazuje.

Nihče pa ne sme zaničljivo govoriti in pisati o devištvu; njegove krasote ne more razdejati, k večjemu oblati samega sebe.

Če je že npravno življenje za vsako žensko, zlasti za dekliški stan, največje važnosti, tako, da celo oni, ki ne stojé na stališču krščanskega svetovnega naziranja, v nenravni ženski vidijo nekaj ostudnega, je pa npravnost za učiteljico ne le pogoj javnemu spoštovanju, ampak tudi pogoj existenci. Mi nismo krivi, da ima stanovska npravnost pri učiteljicah značaj celibata. Z veseljem privoščimo vsaki, da se ji izpolnijo srčne želje.

Pa neumno je, ako se med učiteljicami vzbuja hrepenenje in se jim obeta izpolnenje nad, ki so nemogoče. Družabni nered, ki ga je povzročil liberalizem s korupcijo stanov in zlasti z izprijenjem mladega moštva, je tako velik, da bo čedalje več deklic moralo živeti v neprostovoljnem brezmoštvu. Naj bise danes dovolilo učiteljicam, da se pomožé! Koliko bi se jih omožilo? Koga bi vzela na deželi? Kmeta gotovo ne, in če bi ga vzela, bi postala kmečka gospodinja, ki ne bi imela ne časa ne veselja poučevati v šoli. Naj vzame uradnika, pa bo tudi popustila učiteljevanje in bo šla ž njim po svetu. Žena je navezana na moža tako, da je ta notranja zakonska vez močnejša nego vse zunanje, slučajne vezi.

Tako je stanje v resnici. V domišljiji nekaterih emancipirank à la Zofka Kveder je seveda vse drugače. Take kot njene „študentke“, naše učiteljice ne smejo biti, takih „misterijev“, s kakršnimi se naslaja ona, jim ni treba. Treba jim je npravnega življenja, ki daje veselje do dela in zadovoljnost srca.

Deklicam se riše možka ljubezen kot jedina sreča, kot največja blaženost. Zakon pa se zakonskim popisuje kot jarem, kot neznosno nasilje. To je podlo hlinjenje meseni strasti, katero mora demoralizirati mlado ženstvo. Od onih dekličev, ki z največjo slastjo prebirajo take erotične spise, ki poznajo samo eno dogmo, namreč dogmo nepremagljivosti mesene strasti, od teh neizkušenih mladih tičic pač ne pričakujemo razuma za veliki pomen npravnega dostojanstva, a učiteljice morajo biti na jasnem, ker so vzgojiteljice in vzornice drugim.

Učiteljica pa ima pred seboj le dvoje: Ali dobi moža in gre za njim kot njegova soproga, ali pa ostane sama do konca življenja. V obeh slučajih mora, dokler je učiteljica, živeti deviško, in to ni nobena sramota. Na tisoče jih ni učiteljic, pa jim je isto usojeno. Zato pa si naj učiteljice ohranijo krščanske pojme o nravnem dostojanstvu ženske osebe.

Vsi, ki stojé na materijalističnem stališču, so tega mnenja, da je žena nepopolno bitje, katero brez moškega ne more živeti kot popolna oseba. Če nima vžitka telesne ljubezni, ji manjka bistven del k popolnosti.

Ta nazor je pa napačen in za žensko poniževalen. Učé ga samo tisti, ki iz lastne izkušnje ne poznajo deviškega življenja. Mi žensko cenimo veliko višje. Ona je zase popolna oseba, ki ima sama v sebi vse pogoje za najvišje nravno dostojanstvo in za najlepšo osebno popolnost.

A treba je, da se ta nravna neoskrunjenost ohrani. S tistim trenutkom, ko je omadeževana duša, izgubi svojo svetlobo, svojo čast in svoje dostojanstvo. Želja po zakonski sreči je sama na sebi opravičena in ne kali tega nravnega dostojanstva. A vsako neredno uživanje prepovedanih slastij je sramotno. Zato pa zopet in zopet povdarjamo, naj se učiteljice varujejo berila, katero jim užiga strasti, a jim ne more utešiti vzbujenih želja. Učiteljica se varuj vsakega intimnega občevanja z moškimi, ki jo lahko onesreči. Izogiblje se naj vsega, kar bi na njen značaj vrglo senco in madež. S tem si v javnosti pribori najvišje spoštovanje in sebi prihrani mnogo bolesti in kesanja.

Čisto napačno je, da se učiteljice nekako pozivljejo, naj same iščejo priložnosti, da stopijo v dotiko z moškimi. Še nikdar si niso deklice izbirale mož, ampak naravni zakon je ta, da si mož sam izbere nevesto, h kateri ga vleče srce. Kjer se pa ženska ponuja, kjer nastopa s koketnostjo, tam po navadi ne doseže zaželenega smotra. Iz takih znanj izvirajo nesrečni zakoni, ki so stokrat večje zlo, nego celibat.

Zato pa, slovenske učiteljice, iščite utehe svojemu srcu v verskem življenju. Vi ne smete soditi moških po opisih iz romanov, ampak po resnici. Če se hoče katera srečno omožiti, živi naj kot krščanska devica, zvesto izpolnujoč dolžnosti svojega stanu. V očeh vsakega pametnega moža je to za vas najboljše priporočilo. Najboljša priprava za srečen zakon je pošteno, neomadeževano življenje. Če pa je kateri usojeno, da bo živela sama brez soproga, našla bo ravno v verskem življenju nadomestilo za vso ono srečo, katere ni mogla doseči v zakonu. Videla bo omožene tovarišice, kako trpé in se mučijo pod zakonskim jarmom, in marsikateri ne bo nikdar žal, da je ostala sama svoja.

Ta nauk je najbolj pameten in najbolj koristen. Kdor vas drugače uči, se vam hlini in vas zapeljuje. V nravnem dostojanstvu najde žensko bitje svojo popolnost in svojo srečo.

λ

O kaznovanju.

 tem bi pač ne bilo treba pisati; to vsakdo vé, da je treba otroka kaznovati, kadar se kaj pregreši, in sicer: ali se ga dobro ošteje ali pa se vzame tudi palica v roko, kakor je že pregrešek večji ali manjši. Take in enake misli se bodo temu ali onemu vzbudile, ko bo prečital napis temu sestavku. Toda šalo na stran; stvar je preresna, da bi izgubljal čas s slabimi dovtipi.

Tudi o kaznovanju je treba pisati, ker se ravno pri kaznovanju mnogo greši, ako se kaznuje brez premisleka.

Da se bolje umemo, naj koj v začetku povem, da v naslednji razpravi ne bodem delal razločka med kazovanjem v šoli in doma, ker, kar velja v tem oziru za šolo, to lahko s pridom porabijo tudi stariši.

Kakor se mlado drevesce upogne, tako bode rastlo staro drevo. Česar se človek navadi v mladosti, to zna tudi v starosti. Zato je sveta dolžnost vzgojiteljev, da skrbno in vestno pazijo na vse delovanje in navade svojih otrók ter jih vedno vodijo na pravo pot. In jedno najvažnejših sredstev, s katerim se premagujejo napačna nagnenja v neizkušeni otrokovi duši, s katerim se otrok napeljuje k dobremu, je dobro premišljeno in o pravem času uporabljeno kaznovanje.

Ker nas pa vsakdanja izkušnja uči, da se z dobrim skoro vedno več opravi kakor s hudim, zato se moramo pogostega kaznovanja zelo ogibati in se ga sploh kar najmanj mogoče posluževati. Ker je dalje kaznjivo dejanje itak že pred kaznijo izvršeno, ni ga mogoče tudi s kaznijo več popraviti. Da se pa otrok varuje prihodnjič zopet isto napako storiti, tudi ljubeznjiv opomin dostikrat (ne vselej) zadostuje.

Seveda, brez kaznovanja ni bilo in ne bo nobene šole in nobene hiše, kjer imajo otroke; vendar pa se število kazni lahko prav izdatno zmanjša, ako vzgojitelji upoštevajo in rabijo sredstva, s katerimi je mogoče zabraniti mnogo pregreškov in kaznivih dejanj. In o takih sredstvih najprej nekaj besed.

Prvo sredstvo, katerega se moramo v najobilnejši meri posluževati, je nadzorstvo. Slavni vzgojitelj Don Bosco je uravnal svoje zavode tako, da so bili otroci pod vednim nadzorstvom, in zato so bile kazni v njegovih zavodih tudi zelo redke. Pa kaj se bomo ozirali na Don Bosco-ve zavode in na druge vzgojitelje, zamislimo se raje v svoje lastno delovanje. Prašam te, dragi tovariš, prašam te, oče, mati, kedaj so ti dali otroci povod kaznovanju, ali takrat, ko so bili pred tvojimi paznimi očmi, ali takrat, ko so bili sami sebi prepuščeni, ko so bili brez nadzorstva? Dobro vem, kaj mi bodeš odgovoril, a čujem te tudi zdihovati in tožiti, češ: kako morem vedno le na otroke paziti, ker imam toliko opravila; saj sem vesel, ako mi gredó izpred očíj, da se mi vsaj glava nekoliko ohladi. Res je, vedno nadzorstvo je nemogoče in žalibog, da je to resnica. Z žalostjo moramo opazovati, kako drugi med tem, ko otroci niso pod našim nadzorstvom, izpodkupujejo in razdirajo to, kar smo mi dobrega storili. V prav iste napake, ki smo jih skušali odstraniti pri otroku, drugi otroka zapeljujejo in nam s tem nakladajo težavno

in nam skrajno neljubo nalogo opominjevanja, svarjenja in kaznovanja. Potrudimo se zato, da bomo imeli otroke vsaj kar najbolj mogoče pod nadzorstvom.

Nič manj važen pripomoček, s katerim se število kaznovanj zelo znižuje, je dobra disciplina. „Šola brez discipline je mlin brez vode“, pravi že Komenski in isto velja tudi za dom. Kjer ni discipline, kjer niso otroci vajeni gotovega reda, tam bo vedno dovolj opominjevanja, grajanja, pretenja in kaznovanja; nasprotno pa, kjer vlada dobra disciplina, tam gre vse v najlepšem redu in le prav redkokedaj je treba grajati ali še celo kaznovati.

Prvima sredstvoma pa se prav lepo pridružuje avtoriteta (spoštovanje predstojnikov). Ako učitelj vestno opravlja svoj težavni poklic, poviševal in utrjeval si bode s tem od dne do dne spoštovanje pri otrocih ter bode vedno najlepši vzgled svojim gojencem. Neutrudna marljivost učiteljeva neti tudi v otroških srcih veselje do pridnosti, ki je najboljša nasprotnica lenobi in drugim napakam. Učitelj bodi v vsem svojem življenju, dejanju in nehanju najlepši zgled, po katerem naj se ravna njemu izročena mladina. V šoli, kjer učenci učitelja res spoštujejo, gotovo ne bo treba mnogo kaznovati. Pa tudi stariši mnogo greše v tem, ker si sami izpodkopujejo avtoriteto pri otrocih. Ako otroci ne spoštujejo svojih starišev, jih tudi ne bodo ubogali.

Mnogo kaznovanja bode manj v šoli in doma, ako se bodo vzgojitelji posluževali ravnokar imenovanih pripomočkov; a vseh pregreškov in napak le ne bomo odstranili, ker imamo pred seboj le slabotne otroke, nikakor pa ne angelov.

Otroci se bodo v jedni ali drugi reči gotovo pregrešili; a predno jih bomo kaznovali, je naša dolžnost, da natančno preiščemo vzrok pregrešku in prav mnogokrat bomo morali opustiti kazen, čeprav se je otrok pregrešil, ker ni krivda otrokova, da se je v čem pregrešil, temveč spoznali bomo, da je krivde iskati vse drugje kakor pri otroku, da, dostikrat v — nas samih.

Mnogim napakam, ki jih otroci storé, je vzrok učitelj, oziroma so vzrok stariši sami. V vseh takih slučajih bi bilo skrajno krivično, ako bi otroka kaznovali. Zgled: Učitelj opazi, da je mnogo učencev prineslo slabo izdelane naloge. Kaj je temu vzrok? Morebiti lenoba ali nepazljivost dotičnih učencev, morebiti pa tudi učitelj sam, ker je premalo natančno otrokom razložil in pojasnil vso stvar. Ali bi se ne godila krivica otrokom, ako bi jih učitelj radi slabo izdelane naloge kaznoval? Zato se večkrat spominjajmo Salzmannovega stavka: „Von allen Fehlern und Untugenden seiner Zöglinge soll der Erzieher den Grund in sich selbst suchen.“

Vzrok moramo pa iskati tudi v vnanjih vplivih, ki delujejo na otroka. Kdo še ni opazil, da so otroci prve dni po počitnicah nekako bolj nemirni, da niso tako zbranega duha, da ni istega reda, kakor bi bilo želeti. Zato pa vendar še ne smemo kaznovati otrok; v par dnevih bodo prišli zopet na pravi tir in vse bo šlo zopet v najlepšem redu.

Ako je pa takó, potem pa prav nikoli ne bo treba kaznovati. O pač, kaznovati bo gotovo treba, posebno v šoli, kjer imamo najrazličnejše otroke, kjer je med dobrimi gotovo tudi kak hudobnež. Toda tudi pri kaznovanju bodimo skrajno previdni in s kaznimi, kar mogoče, varčni.

Ne kaznuj, dokler ti je na razpolago še kako drugo sredstvo za poboljšanje. Ne kaznuj, dokler nisi zažugal s kaznijo; ne žugaj, dokler nisi svaril; svari še-le tedaj, kadar sam opomin ali pogled ne zadostuje. Dobro si zapomni besede: „Reicht das Wort — die Ruthe fort; reicht der Blick — spar' das Wort!“

Vendar, ker se kaznovanju nikakor ni mogoče popolnoma izogniti, treba je tudi o tem nekoliko izpregovoriti, kako nam je ravnati pri kaznovanju.

Kot prvo pravilo naj velja: Kar zažugaš, to tudi izpolni! Nič ni slabšega za otroka, kakor to, ako mu najprej kazen zapretimo, a je potem ne izvršimo. Otrok izgubi vso vero do vzgojitelja, ne verjame nobeni njegovi grožnji in si misli: „Saj ne bo res tako hudo.“ Vedno žuganje in pretenje, vedni opomini in gostobesedno pridigovanje napravi otroke le neobčutljive za vsako besedo; otroci se ne poboljšajo, temveč še poslabšajo, ker dobro vedó, da so vsa žuganja in pretenja le prazne besede, katerim ne sledi tudi zažugana kazen. In otrok spozna prav kmalu, da vzgojitelj ne izpolni tega, kar je obljubil; ni čuda torej, ako tudi otrok ne izpolni tega, kar obljubi. Taki vzgojitelji sami napeljujejo otroke k laži in drugim napakam, ker jim dajejo v tem sami najlepši zgled.

Zatorej nikar ne preti otrokom s kaznimi. Daj jim raje priliko storiti dobro in odstranuj skrbno vsako priložnost, ki vodi v napako.

Ako se pa otrok pregreši, tedaj ga prvič posvari in opomni, da to ni bilo prav, in za prvič naj bo to že dovolj velika kazen. Skrbno pa opazuj, kake učinke je povzročila tvoja kazen. Ako opaziš, da kazen ni dosegla zaželjenega uspeha, da se je otrok z isto napako zopet pregrešil, tedaj je to znamenje, da ta kazen ne zadostuje, in treba se je poslužiti drugih sredstev ali drugih kaznij, toda nikakor ne koj najhujših. Vzgojitelj bodi jako previden v izbiranju kazni; paziti mora, da mu kazni ne zmanjka, in zato jih je treba prav varčno uporabljovati.

Kadar se otrok pregreši, ne kaznuj ga koj v prvi razburjenosti. Dobro je nekoliko časa, a ne predolgo, počakati, da se prva razburjenost poleže, in da se vzgojitelju kakor tudi otroku povrne potrebna mirnost in zbranost duha. Predno se kaznuje, naj se dá otroku prilika, da spozna svoj pregrešek, da vé, zakaj je kaznovan. Pojasni naj se otroku, da je namen kazni jedino le njegova sedanja in prihodnja sreča. Otrok naj na vsem vzgojiteljevem vedenju spozna, da kazen ni odvisna od slabe volje vzgojiteljeve, temveč, da je kazen neizogibna posledica storjene napake, da je vzgojitelju jako neljubo, ker mora kaznovati, da ne stori tega iz sovraštva ali maščevanja, temveč, ker je to njegova dolžnost, in da kaznuje le iz ljubezni do otroka, ker mu dobro želi. „Kdor ne rabi palice, sovraži svojega sina; kdor ga pa ljubi, ga vedno svari.“ Kaznuje naj se vedno z vso mirnostjo, z ljubeznijo in iz ljubezni.

Ko si pa kazen izvršil, ne jezi se več nad otrokom, ne oštevaj ga še potem, temveč ljubeznjiv opomin k poboljšanju naj bo prehod k odpuščanju.

Kazen naj bo vedno primerna duševni razvitosti in otrokovi naravi. Z vso večjo previdnostjo je treba kaznovati občutljivega

otroka, kakor pa flegmatika. Za sicer pridnega in nadarjenega otroka je oster pogled hujša kazen, kakor za lenega in manj nadarjenega ostri opomini in svarjenje.

Vsaka napaka naj se kaznuje le **j e d e n k r a t**. Nikakor ni prav, ako je otrok za isto napako večkrat kaznovan, kar se pa prav pogosto dogaja. Najprej ga kaznuje mati in potem pa še zažuga: „Le čakaj, ko pride oče domov, te bo pa še on.“ In res, ko pride oče, dobi otrok zopet kazen. Tako ravnanje je na vsak način napačno in se mora opustiti.

Kaj pa šiba? Kaznovanje in šiba sta nekaterim, rekel bi, le jeden pojem. Kako stališče pa zavzemamo mi gledé šibe? Kedor je pazno prebral gorenje vrstice, ta bode takoj uganil, kaj mislimo mi o šibi. Ako smo priporočili, kar najmanj mogoče posluževati se kaznovanja, gotovo ne bomo priporočali za vsako malenkost rabiti šibo. V bukvah pregovorov pa beremo: „Ne odtegni dečku svaritve; zakaj če ga udariš s palico, ne bo umrl. Ako ga udariš s palico, rešiš iz pekla njegovo dušo.“ Te besede nam pričajo, da je pri vzgoji otrok potrebna tudi palica, ne da se ž njo kaznuje vsak najmanjši pregrešek, temveč, da se ž njo prežene in zatre **s u r o v o s t i n d r u g e h u d o b i j e**. Kadar spoznamo, da je otrok iz hudobije kaj storil, takrat šiba ne bo odveč.

Kako pa je s šibo v šoli? O tem je zelo težavno kaj reči, ker se bodo takoj našli kateri, ki bodo stvar napačno umeli. Stariši jo smejo rabiti, tudi mojster našvrka vajenca, zakaj bi se učitelj kot namestnik starišev ne smel poslužiti istega vzgojnega sredstva? Vsled tega, ako pride šiba v šolo, še nikakor ni rečeno, da bo potem vedno le šiba pela; temveč vestnemu in previdnemu učitelju se sme že toliko zaupati, da bode znal o **b p r a v e m č a s u i n k o r i s t n o** rabiti tudi to vzgojno sredstvo. *J. Miroljub.*

Pismo s počitnic.

Na počitnicah sem.

Tudi uredniki „Učit. Toviša“ so šli na počitnice, zato 10. t. m. niso izdali lista. Oddahnili se bodo po napornem delu v hladni senci in svežem zraku, kar bode ugodno vplivalo na njih živce, pa tudi na nas, — ker bodemo med tem časom morda prebavili tvarino, ki so jo nam servirali v zadnjem listu. Tukaj zvemo sledeče: „Dobro razmerje je izključeno a priori med tema konkurirajočima stanovoma (učiteljstvom in duhovstvom), in vse govorjenje ene ali druge stranke za edinstvo in zvezo se sme smatrati le kot sredstvo, uspravati nasprotnika in ga v spanji prevladati.“

Ta trditev je zelo drzna, pa tudi nespametna. Dobro razmerje med učiteljstvom in duhovščino je mogoče, pa tudi potrebno in brez dvojbe bode med tema stanovoma najboljše razmerje tisti hip, ko zlomimo terorizem onih tovarišev, ki se sencijo v bližini liberalnih veličin in od tam iz varnega

zakotja napadajo vsakega, ki o namenu in dolžnostih učitelja drugače sodi, kakor sami.

Potem pa beremo zaključek: „Boj med učiteljstvom in duhovstvom ne more več prenehati, dokler ne propade ena izmed teh dveh strank, dokler eden izmed teh dveh stanov ne izgine popolnoma ali pa postane suženj drugega, ki pač mora napeti v delu vse svoje sile, a mora delati po nazorih in navodilih svojega gospodarja in ne več za se, ampak za svojega zatiralca.“ Tako? — Jeden teh stanov naj izgine in potem bode narod srečen? — Ali veste, kaj ste zapisali? ... Ali poznate kulturni narod brez svečeništva in učiteljstva? Vi, zgodovinar! ali ste se tako učili zgodovine? Tako poznate sedanjost, tako gledate v prihodnost? — Ako mislite res to, kar ste zapisali, ste blazni. Učiteljstvo in duhovstvo je vsakemu narodu potrebno za časno in večno srečo in ker smo Slovenci katoličani, je pri nas duhovščina katoliška. Toda ravno to duhovščino črté liberalci vseh narodov in med njimi niso zadnji sedanji slovenski liberalci, v katerih duhu in interesu piše „Učit. Tovariš.“ O tem nečem razpravljati. Vsak, kdor ima trohico uma, spozna, da sta oba stanova potrebna, neobhodno potrebna vsakemu kulturnemu narodu, torej tudi Slovencu. Za složno delo obeh stanov se borimo. Vi sanjate o liberalni svobodi! — Prosim Vas, ali si res mislite, da bi uživali pravo svobodo takrat, ko bi vladali liberalni advokatje in agentje? — Premislite!

S kakim obrazom so brali naši najmlajši tovariši in tovarišice Tovariševo „popotnico“, — nam nič mari; gotovo pa niso bili veseli, ko jim podtikate toliko ignorance, da bi ne znali rabiti „vložnega zapisnika, razrednice, tednika, matice“ itd. Menimo, da tolikšnih ignorantov med njimi vendar ni. Morda imate take „slučaje“ v svojem ožjem krogu.

Gledé duhovnih vaj prihaja spoznanje. Dobre bi bile, ko bi ne bile klerikalne, tako pravijo. Pa, potolažimo se, morda dobé polagoma dovolj moči, da se otresejo suflérjev iz „Narodne tiskarne“, ki jim vcepljajo sovražstvo do vsega, kar je krščansko, in polagoma tudi pridejo k duhovnim vajam, da se sprijaznijo ž njimi, ter spoznajo njih pravi pomen.

Iskreno jih bode pozdravil

Vaš

Klavdij.

Po Slomšekovi slavnosti.

Sz vseh slovenskih pokrajin se je zbralo v nedeljo 5. avgusta do 10.000 Slovencev na Ponikvi, da so dostojno proslavili spomin največjega slovenskega škofa Antona M. Slomškega. Zlasti ogromna je bila udeležba od strani duhovništva in učiteljstva. Slavnostni govor ob odkritju spominske plošče največjega slovenskega vzgojitelja je imel slovenski učitelj g. Strmšek. Lep prizor je bil, ko je učitelj govoril velikanski množici

o našem vzorniku, a nam je zagrenila veselje misel, da je prav za stoletnico prvega slovenskega pedagoga odpadlo lepo število učiteljev od njegovega programa. Najstarejši slovenski učiteljski list, „Učit. Tovariš“, je imel pred par leti še na čelu Slomšekovo podobo, zdaj izhaja brez Slomškovke podobe in piše v duhu, ki je Slomškovim naukom popolnoma nasproten. Zadnja številka „Tovariševa“, ki je izšla pred Slomškovim slavljem, pa z nečuveno predrznostjo pobija vse točke Slomškovskega programa, ki so odločilne za življenje vsakega slovenskega učitelja. Gg. tovariše prosimo, da primerjajo samo nekatere Slomškovke in „Tovariševe“ nauke!

Sveta cerkev.

Slomšek uči (Pastirski listi str. 101): „Pa ni zadosti, samo Boga hvaliti in sveto cerkev božjo, papeža, škofe in druge namestnike božje častiti in moliti za nje, temveč tudi slušati njihova pravična povelja, in vestno dopolnjevati svete cerkvene zapovedi je vernih kristijanov velika in sveta dolžnost, kakor nam Kristus ukazuje. „Kdor ni z menoj“, veli Jezus, „je zoper mene; in kdor ne pobira z menoj, on raztresa.“ (Luk. 11, 23.) Taki so le po imenu kristijani, po dejanju pa neverniki, kojih Kristus za svoje spoznal ne bo, kakor oni njega in njegove svete cerkve pred ljudmi ne spoznajo.

Kako strašna je beseda hudobnežev, katera se po svetu gostokrat čuje: „Ne verjemite škofu, ne zaupajte duhovnikom; oni vam resnice ne povejo; niso prijatelji vaši.“

„To deroči volki v ovčjem oblačilu golčijo, ki bi radi ovčice pastirjem vzeli in jih raztrgali.“

„Tovariš“ piše (str. 194): „Nasprotni smo le onim, ki jo (cerkev) vladajo . . . Novi šolski zakon nas je iztrgal iz klešč, ki jih je zapredla pajčevina v shrambi krutega orožja grozovite inkvizicije. Nad nami plava solnce svobode, in naše duše pijejo to dobrodejno luč . . . Nikdar in nikoli več ne pridejo časi, da bi še kdaj objemal vse učiteljstvo črni plašč, v katerega senci ugasne luč svobodne misli in napredka. Nikdar in nikoli več! Da, bili so časi, ko sta bila absolutna vladarja vsemu, kar je životarilo, cerkev in grad, ali teh časov ni več in jih nikoli več ne bo! Moč gradov je razpadla v nič, cerkev je izgubila zavoljo brezprimernega ravnanja svojih služabnikov malone ves kredit.“

Razmerje mej učiteljstvom in duhovščino.

Slomšek piše (Zbrani sp IV. str. 19): „Če hočemo, da bodo narodne šole kot učilišča in odgojevališča blagoslov prinašale, je k temu skupno, složno delovanje mej dušnim pastirjem in učiteljem neobhodno potrebno. (Conditio sine qua non.) Poduk in verskonravna odgoja morata složno napredovati, ves učeniški stan, šolski učitelji in dušni pastirji, naj bodo

„Tovariš“ (str. 195) pravi: „Naj torej govorijo o dobrem razmerju med učiteljstvom in duhovstvom toliko, kolikor le hočejo; dobro razmerje je izključeno a priori med tema konkurirajočema stanovoma, in vse govorjenje ene ali druge stranke za edinstvo in zvezo se sme smatrati le kot sredstvo, uspavati nasprotnika in ga v spanju prevladati. — Boj se je

z ljubeznijo zvezano Eno. Na čast učiteljskega stanu bodi rečeno, da so vsi izvedeni in dobro misleči učitelji to tesno zvezo cerkve in šole kot bistveno izpoznali. Kar je Bog zvezal, naj človek ne razdira; takov razdor bi bil protinaven in pa velik kvar vsaki ljudski omiki.“

šole začel . . . A prvemu boju morajo slediti in bodo sledili hujši boji, dokler ne pride odločilni trenutek, ko bode šlo za življenje, ko se bode vse odločilo.“

Učiteljevo delovanje.

Slomšek uči (Zbr. sp. IV. stran 63): „Sedmič greše vsi tisti . . . stariši in učitelji, koji hočejo šole vse le posvetne imeti, in ravno zato jih sv. materi katoliški cerkvi vzeti, božjemu duhu datislovo, posvetnemu duhu pa veličasten prestol postaviti, šolsko mladino pred vsem za minljivi svet izšolati, ne pa za večnost.“

„Tovariš“ piše (str. 195): „Med tem, ko torej uživa slovenski učitelj obrambo naprednih narodov, ima čas se krepiti in jačiti. Pod krilom sedanjih zakonov, ki zjamčijo neodvisnost šole, more učitelj izpodkopati klerikalni vpliv, dokler se nezruši vse klerikalno gospostvo nad našim ljudstvom“

Učiteljevo življenje po naukih sv. vere.

Slomšek pravi (Zbr. sp. IV. stran. 12): „Tista stara dušna rja, mnogih naših sedanjih šolnikov strah pred sv. vero, takih, ki se sramujejo pobožnosti in bogabojčnosti . . . ta verska bojzljivost je živemu krščanstvu morivna kuga.“

„Tovariš“ v svojem naprednjaštvu take verske bojzljivosti ne pozna več, ampak cinično piše o duhovnih vajah (str. 200): „Človek ne more živeti samo od božje besede, ampak mora imeti kruha, dokler živi. Božje besede in druge dušne hrane imamo doma v obilnosti, kruha pa zelo malo.“

„Tovariš“ je torej popolnoma zavrgel vse Slomšekove nauke in se je tesno oklenil liberalnega in jungovskega programa. Z gg. tovariši pa, ki imajo še kaj srca za srečo slovenskega katoliškega naroda in za vzgojo njegove mladine, hočemo iti za Slomšekom, poučevali bomo po njegovih navodilih, delovali v njegovem duhu. Besede Slomšekove, ki jih je izgovoril pri odkritju spominske plošče g. nadučitelj Strmšek: „Slovenci, ne pozabite, da ste sinovi matere Slave, bodi vam sveta sv. vera in pa beseda materina!“ — te besede so tudi naše geslo. Ob stoletnici Slomšekovega rojstva je začel izhajati naš list, kateremu so sveti nauki največjega slovenskega pedagoga. Ob stoletnici Slomšekovega rojstva pričnemo tudi z organizacijo krščansko-mislečih učiteljev in tako upamo, da bomo najlepše proslavili stoletnico prvega slovenskega vzgojitelja.

Dopisi.

Z Dobrove, 28. jul. (Učiteljska konferenca). Pretečeno sredo, dné 25. t. m., smo imeli učitelji in učiteljice okraja ljubljanske okolice uradno konferenco v čitalniški dvorani na Vrhniki. K tej se nas je zbralo vseh skupaj lepo število 53 učiteljev in učiteljic; trije učitelji in ena učiteljica so pa zaradi bolezni izostali.

Konferenca se je pričela po običajnem načinu z imenovanjem predsednikovega namestnika in izvolitvijo dveh zapisničarjev. Naš blagi in v resnici očetovski nadzornik, p. n. prof. gosp. Vilibald Zupančič, je potem objavil važnejše uradne dopise, ter poročal o stanu tukajšnjega šolstva, kar je bilo kaj zanimivo, ker so ob tem izostale vse takoimenovane „podrobnosti“. Povedal je vrli g. nadzornik, da je že ob nadzorovanju na vsaki šoli naznanil učiteljem, kar bi bilo še potrebno za izboljšati, torej mu tukaj ni treba še enkrat v skupnem tega ponavljati. Tako je prav! Tako delajo možje, ki so pravi strokovnjaki na svojem mestu. Sploh se je pa prav pohvalno izrekel o delovanju vsega tukajšnjega učiteljstva, ter pripomnil, da šolstvo prav vrlo napreduje.

„Kako naj učitelj pospešuje nadaljno izobrazbo odraslih fantov in deklet od 14. do 20 leta?“ sta poročevalca g. Anton Arko in poročevalka gospodična Kristina Schuller obravnala vsak od svoje strani tako dovršeno in temeljito, da sta žela od konference soglasno pohvalo in popolno priznanje. Oba referata sta bila tako dobro sestavljena, da z vso pravico zaslužita biti objavljena v prosepch prevažne stvari.

Za porabo pri pouku so se določile dosedanje učne knjige. Poročilo knjižničnega odbora in knjižnični računi so se vzeli odobrovalno na znanje. Volitve v odbor okrajne učiteljske knjižnice, v stalni odbor in dveh zastopnikov v c. kr. okr.

šolski svét za novo šestletno dobo so se izvršile jako lepo mirno in složno ter v najlepšem redu, da je bilo res pravo veselje. Zakaj bi se pa tudi ne? Saj imamo vsi en ter isti poklic, truditi se za temeljito izobrazbo in pravo krščansko odgojo nam izročene mladine.

Ko je gospod nadzornik ob začetku omenjal našega milo - blagega vladarja, presvetl. cesarja Franca Jožefa I. in njegove sedemdesetletnice, zaklical se mu je trikratni navdušeni „slava!“ Istotako se je sklenila konferenca tudi s trikratnim „slava!“, na kar je zadonela veličastna cesarska pesem iz grl vseh zborovalcev.

Omeniti mi je še posebej, da so vihrale raz čitalniško poslopje, raz gostilno „Pri Mantovi“ in še raz nekaterih drugih hiš cesarske zastave in krasne slovenske trobojnice. Vrli in blagorodni gospod Jelovšek, župan, deželni poslanec in ud c. kr. okrajnega šolskega sveta, se je zanimal za našo konferenco s tako vnemo, da je bil ves čas med nami ter se tudi vdeležil skupnega obeda v gostilni „Pri Mantovi“. Slava mu! Pri kosilu nas je počastil tudi vrhniški pivovarnar gospod Fröhlich. Po obedu smo šli v spremstvu vrlega našega gosp. nadzornika, blagega gosp. župana Jelovška ter g. Fröhlicha ogledat zanimive izvirke Ljubljanič. Tam v hramu puščave sv. Antona nam je prav gostoljubno postregel g. Fröhlich. Med kosilom in v tem romantičnem hramu, ki je bil tega dne tako bogato založen in okolu katerega je vihralo lepo število slovenskih trobojnic, se je vršila cela vrsta navdušenih napitnic in se popevalo nebroj krasnih slovenskih narodnih in umetnih pesmic.

Prišel je čas, da smo se morali posloviti od prijazne Vrhnike ter iti na

kolodvor, kamor so nas spremili vrli gosp.: župan Jelovšek, pivovarnar Fröhlich, vse vrhniško učiteljsko osebje in še nekaj drugih gospodov. Tukaj na kolodvoru smo zapeli še nekaj navdušenih slovenskih pesmic, ter smo se poslovili prav pristrčno od vrlih Vrhničanov, se jim zahvalili za toliko uljudnost in ljubezen z zagotovitvijo, da nam ostanejo za vedno v najhvaležnejšem spominu ter s prošnjo, da nas tudi oni i v bodoče ohranijo v blagem sponinu. Zares lep, spodbuden, poučen in tudi kratkočasen je bil ta dan za nas vse, katerim je bila sreča dana, da smo mogli priti na lepo in prijazno Vrhniko. *M. Rant.*

Iz Šmartna pri Litiji.*) Dne 18. julija smo izročili materi zemlji našega občje ljubljene g. nadučitelja Ivana Bartla. — Narodil se je rajni v Ljubljani 18. aprila leta 1860. Bil je nadarjen dijak in gorel pred vsem za glasbo. Za učiteljevanje se je odločil, kakor je sam večkrat trdil ponosno, iz poklica. Družabnik je bil prijazen, res prikupljiv, zlasti kot pevec in pevodja. Vsakdo, ki ga je poznal, ga je čislal. Kako pa je bil priljubljen Šmarčanom samim, to so svedočile obilne gorke solze, ki so jih točili mladi in stari ob njegovi krsti in preranem grobu. Mrtvaški sprevod je bil prav veličasten. Gg. tovariši—učitelji celega okrožja litijskega so se udeležili sprevoda, ker smo ga pokopali slučajno ravno v dan, ki je bil odločen za okrajno učiteljsko konferenco.

Šmarčani vemo, kaj smo izgubili z blagim pokojnikom. Naša mladina se je morala ločiti od preskrbnega vodje. Pevsko in tamburaško društvo „Zvon“ je izgubilo svojega požrtvovalnega ustanovitelja, neutrudljivega učitelja in pevodjo. Župnija pa izbornega orgljavca in pevca. Njega ima naša občina zahvaliti sploh za mile popevke, ki doné zlasti iz otroških grl človeku na uho, kamorkoli že krene; zakaj ravno

*) Za zadnjo številko došlo prepozno.

rajni je vzbudil v naši mladini veselje do petja in glasbe ter si s tem postavil neminljiv spomenik med nami.

Na svoj stan je bil ponosen, zavedal se je popolnoma svojih dolžnosti in dostojansta ter vedel uvaževati povsodi resnost poklica; zato pa ni odobral niti jungovskih neslanosti, niti obožaval ljubljanskih učiteljskih korifej in njihove nadutosti, marveč živel ter deloval vsikdar in povsodi po geslu, ki bodi slehernemu slovenskemu učitelju res sveto: „vse za Boga in blaginjo ljudstva!“ — Naj v miru počiva!

Iz Štajerskega. Žalostna bodočnost se nam obeta. Na moškem učiteljišču v Mariboru je letos dostalo zrelostni izpit le 5 učiteljiščnikov za slovenske ljudske šole. Izmed teh se baje le jeden poteguje za učiteljsko službo, drugi štirje pa jo mahnejo na štiri vetrove v druge službe. Lanskega leta bilo je blizu prav tako. Kaj je pač temu vzrok? Ali res prežalostno gmotno stanje učiteljstva? Ali je resnica, da nobeden izmed sto in sto slovenskih štajerskih učiteljev ni tako zadovoljen in srečen, da bi mogel z vspodbudno besedo privabiti mladeniča v učiteljski poklic?

Menda ne sodimo krivo, ako naravnost trdimo, da je žalostno dejstvo — zgoraj navedeno — najjasnejši dokaz, kako gine in mineva med našim učiteljstvom vedno bolj in bolj pravi vzvišeni pojem o našem svetem poklicu, o naši veliki nalogi.

Sveta in vzvišena je naloga ljudskega učitelja v občje, a trikrat svet in vzvišen poklic slovenskega učitelja sosebno na slovenskem Štajerskem. In kdo nam je vzel in zmedel ta pojem? — Kakor marsikaj, posrečilo se je zlobnemu jungovskemu rovanju med Slovenci uprav to, kar je pač za našo slovensko prihodnost prav žalostnih posledic. „Steier. Schul- und Lehrer-Zeitung“ piše vedno in vedno:

„Odsvetujte vsakemu mladeniču iti k učiteljskemu poklicu, dokler nam plač dostojno ne povišajo!“ Zgornjemu in srednjemu Štajerju kliče to Killer zaman, vedno maturira leto za letom precejšnje število učiteljskihnikov v Gradcu in Mariboru za nemške šole; a mi Slovenci — tužna nam manjka! — moramo se zadovoljiti na leto z jednim edinim novincem učiteljem. Mi smo toli slepi, toli gluhi, toli brezčutni za sveto našo nalogo, da slušamo krive, tuje preroke!

Čemu se ustavljati poldnevne mu pouku, čemu razširjevati šole, ako pa učiteljev ni. Govori in piše se toliko o narodni prosveti, o povzdigi omike itd., a vse to so le fraze, gospodje jungovci, dokler se držite take taktike in poslušate lepo pokorno glasilo Horvatek - Killerjevo.

Lanskega leta se je izrazil pri zeleni mizi ravnatelj moškega učiteljskega v Gradcu do deželnega šolskega nadzornika, da bode treba vpeljati na graškem učiteljskem slo-

venski tečaj ali vsaj nekaj slovenskih ur, potem ne bode več manjkalo učiteljev za Spodnji Štajer. — Tem besedam radi pritrdimo. A vprašamo: Kakšna perspektiva se nam s tem odpira? Nemci, učitelji jedva vešči slovenščine — brez srca za otroke našega ljudstva, — nasprotniki narodnih teženj, taki naj prinašajo omiko v našo milo domovino! — Kakšen bode duh, ki ga bodo razširjali? Odgovor prepuščamo Vam. Izvedite ga pa do skrajnih posledic!

Ne držimo rok križem! Vsak izmed nas smatraj kot svojo sveto nalogo, nagovoriti vsaj jednega nadarjenega mladeniča blagega srca, in spraviti ga v učiteljsko v Maribor, a dati mu tudi iskrico one vzvišene ljubavi do svetega — četudi žrtev polnega poklica, ki mu bode sidro v bojih prihodnjih dni, da ne omaga, — ki mu bode bodrilo, da se oklene plemenitega svojega poklica tem srčneje, čim večje žrtve ga čakajo! *Antijungovec.*

Šolske vesti.

Osebnosti. C. kr. vladni svetnik in poročevalec v kranjskem deželnem šolskem svetu, g. J o s i p M e r k, je dobil povodom svojega umirovljenja naslov dvornega svetnika. Odlikovanec ima mnogo zaslug za razvoj šolstva na Kranjskem. Učiteljstvo je imelo v njem odkritosrčnega prijatelja in vnetega zagovornika. — Mesto obolelega g. cesarskega svetnika I. Murnika je kranjski deželni odbor odposlal v deželni šolski svet g. dr. I. T a v č a r j a. — Sub auspiciis imperatoris bo promoviran na graškem vseučilišču doktorjem modroslovja g. F r a n I l e š i č, profesor na ljubljanskem učiteljskem. — Suplent na gimnaziji v Kranju, g. dr. V a l e n t i n K u š a r, je imenovan glavnim učiteljem na učiteljskem v Kopru.

Učiteljske izpremembe. Na Kranjskem. G. A. B e z e k, učitelj v Sostrem, je nalastno prošnjo umirovljen. Premeščena sta tudi na lastno prošnjo g. definitivni nadučitelj Ivan B a j e c iz Polhovega gradca na dvorazrednico v Spodnji Idriji in g. definitivni učitelj Franc M e r c i n a iz Erzolja v Goče. Provizorični učitelj g. Ivan G r a d v Planini pri Postojni in pomožni učitelj g. Anton G r m e k v Št. Lenartu sta postala definitivna, istotako provizorični učiteljici gdč. Roza C o r i a r y na Jesenicah in gdč. Alojzija D e l a k na Premu, vsi na dosedanjih mestih. — Na Koroškem. G. A. B o h r e r, učitelj v Celovcu, je imenovan kot vodja, g. K. S e k o r a, učitelj v Grabštajnu, pa kot učitelj na novi meščanski šoli v Veli-

kovcu, G. R. Mattersdorfer, učitelj v Celovcu, in g. Fl. Duss, učitelj v Št. Vidu, sta imenovana za novo meščansko šolo v Št. Vidu, prvikot vodja, drugi kot meščanski učitelj. Nadučitelj g. Ign. Denk v Št. Pavlu stopi v stalni, nadučiteljica gđ. S. Decleva v Celovcu pa v začasni pokoj. G. učitelj J. Steinberger v Velikovcu izstopi iz šolske službe. Učitelji so postali gg. podučitelji Fr. Kogelnik v Žitarivasi, M. Kropf na Rudi, J. Peterka v Gorijah, Fr. Ziegler v Pontablu. Za podučitelja v Borovljah je imenovan g. Fr. Florian. — Na Štajerskem. Izprašani učiteljski kandidat g. Alojzij Bučar je imenovan začasnim učiteljem na ljudski šoli pri sv. Lovrencu na Dravskem polju. — Umrli je gđ. Ivana Cidrih, meščanska učiteljica v Mariboru, dné 2. avgusta v Ljubljani.

Razpisane učiteljske službe. Na Kranjskem. Razpisani sta drugi učni mesti na sedaj v dvorazrednici razširjenih šolah na Ježici in v Preski v stalno ali začasno nameščenje. Prošnje je poslati do 21. avgusta c. kr. okrajnemu šolskemu svetu ljubljanske okolice. — Na enorazrednici v Erzelju pri Vipavi je razpisana učiteljska služba v stalno ali začasno nameščenje. Prošnje je poslati do 20. avgusta c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Postojni. — Razpisano je nadučiteljsko mesto na dvorazrednici v Polhovem gradcu in služba učitelja voditelja v Sostrem pri Ljubljani. Prošnje za omenjeni službi je poslati do 23. avgusta c. kr. okrajnemu šolskemu svetu ljubljanske okolice. — Deželni šolski svet je dovolil otvoritev dekliške vsporednice v tretjem razredu na petrazrednici v Postojni in je ustanovil zato

novi definitivno učno mesto, ki je sedaj razpisano. Prošnje naj se pošiljajo do 25. avgusta c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Postojni. — Vnovič sta razpisani službi učiteljev-voditeljev na enorazrednicah na Preloki in na Črešnjevcu v stalno ali začasno nameščenje. Prošnje je poslati c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Črnomlju do 31. avgusta. — V Ljubljani je do 18. avgusta razpisano mesto tretjega kateheta s prejemki II. plačilne vrste kranjskega učiteljstva. — Na Štajerskem je v sevniškem šolskem okraju razpisano učiteljsko mesto z dohodki II. plačilnega reda na trirazredni ljudski šoli na Planini. Prošnje je vlagati pri krajnem šolskem svetu na Planini do 27. avgusta. — Na dvorazrednici pri sv. Antonu — tudi v sevniškem okraju — je razpisano učiteljsko mesto z dohodki III. plačilnega reda. Prošnje naj se pošiljajo do 25. avgusta krajnemu šolskemu svetu pri sv. Antonu. — V Istri. V koperskem šolskem okraju je razpisano mesto učiteljice, oziroma učitelja III. plačilnega reda na mešani dvorazrednici s slovenskim učnim jezikom v Hrušici. — Na mešani enorazrednici s slovenskim učnim jezikom v Slivju je popolniti mesto učitelja-voditelja III. plačilnega reda. Prosilci za to službo morajo tudi dokazati, da so usposobljeni za poučevanje katoliškega verouka.

Dekliška meščanska šola se otvori s prihodnjim šolskim letom v uršulinskem samostanu v Škofji Loki. Čč. uršulinke v Celovcu pa bodo ustanovile žensko učiteljskišče; v ta namen bodo svoj samostan zdatno povečale z novo lično stavbo.

Drobtine.

Duhovne vaje. Dne 20. avgusta se zberemo krščanskomisleči učitelji, katerim je le mogoče, pri duhovnih vajah v ljubljanskem semenišču, dne 2. septembra pa gdč. učiteljice v ljubljanskem uršulinskem samostanu. Kdor se še ni prijavil, naj to skoraj stori. Duhovne vaje nam bodo povečale ljubezen do našega vzvišenega stanu in nam dale novih moči za izpolnjevanje naših težkih dolžnosti.

Slomškova spominska plošča, ki je bila odkrita na Ponikvi 5. avgusta in je vzdana v tamošnjo šolo, je krasno domače delo. Nad Slomškovim kipom je številka M. C. M. Kip sam je umetniško izdelan, pod kipom pa je napis, ki se glasi: „Nepozabnemu Antonu Martinu Slomšku, knezu in škofu lavantinskemu, pisatelju in buditelju slovenskega naroda postavili ob stoletnici njegovega rojstva rojaki.“ Pod kipom se sveti rojstno leto Slomškovo — 1800.

Zaveza jugoslovanskih učiteljskih društev je imela letošnjo svojo skupščino 8. in 9. avgusta v Mariboru. Prvi dan je bila seja delegacij. Predsednik g. Jelenec pozdravi delegate in med drugim tudi pravi, da so na vsopredih drugih učiteljskih društev tudi pedagogične razprave, s katerimi se pa „Zaveza“ ne more ponašati. Človek bi mislil, da se bode delegacija posvetovala, kako bi „Zaveza“ v tem oziru napredovala, a g. predsednik se je zadovoljil s tem, da je omenil precej v svojem prvem govoru klerikalnega zmaja, kateremu je treba prav energično na rep stopiti. — G. tajnik Česnik pravi, da je v društvih, priklopljenih „Zavezini“, čez 1300 udov. Poročajoč o „Zavezinih“ listih povdarja, da je „Učit. Tovariš“ našel hudega konkurenta v „Slov. Učit.“. Vsi „Zavezini“ listi (Popotnik, Tovariš in Zvonček) se pošiljajo brezplačno učiteljskim, da

se pripravijo na svobodno mišljenje. „Tovariš“ ima 760, „Popotnik“ 674 in „Zvonček“ 809 naročnikov. — V vodstvo „Zaveze“ so bili dosednji predsednik, tajnik in blagajnik zopet izvoljeni.

Dne 9. avgusta ob 1/2 9. uri je zborovalo društvo „Jubilejska samopomoč“ in pa spodnještajersko učiteljsko društvo, ki je sklenilo, da se bodo predsedniki učiteljskih društev večkrat shajali.

Ob 10. uri je bilo glavno zborovanje „Zaveze“. Gospod predsednik Jelenec otvori zborovanje in naglaša, da hočejo učitelji svobodno šolo in svobodno učiteljstvo Boli ga, da se nekateri odcepljajo in hodijo z duhovniki. (Lani je dejal v Gorici, da nas ne smatra niti za svoje stanovske tovariše.) Povdarja, da so učitelji proti vsaki zvezi s klerikalci. Spominja se sedemdesetletnice cesarjeve in pozdravi navzoča gg. dr. Tavčarja in Hribarja. — Nato nastopi g. ravnatelj H. Schreiner, da govori o Slomšku kot pedagogu. Njegov govor je bil v vsakem oziru dovršen, nepristranski in naredil večji učinek, kakor vse, kar se je sicer pri zborovanju govorilo. G. ravnatelj je slavil Slomška kot pravičnega šolnika in nedosežnega pedagogičskega pisatelja. Našteval je velikanske zasluge Slomškove in duhovništva za slovensko šolo. Navzočim jungovcem je govor kar sapo zaprl. — Gosp. V. Strmšek je razpravljal, kako naj se javi naša stanovska zaveza. Učitelji moramo svoj stan spoštovati. Mi smo omikan stan, živimo, kakor omikanci. Učitelj mora z narodom živeti in ž njim čutiti. Spoštovati mora njegovo versko prepričanje. Eksercicije so pa nečastne za naš stan. (Ta stavek se slabo strinja z drugimi izvajanji Strmškovimi na Ponikvi in tudi v Mariboru,

suffiral ga mu je najbrž kak „Zavezin“ prvak ali pa kak jungovec.) Učitelj je lahko, pravi dalje govornik, različnega političnega mišljenja, druži naj se pa le s strankami, ki vsprejmejo v program svobodno šolo. G. Kosi opozarja govornika na njegove besede, da smo udje vernega naroda. Čemu torej potem tožiti, da se naznanjajo eksercicije za učiteljstvo? Saj se ravno z duhovnimi vajami okrepi verska zavest. Tudi se učiteljstvo ne sili k duhovnim vajam, ampak le vabi. To prostost imajo vendar škofje, da smejo vabiti k duhovnim vajam. Če je šola v resnici svobodna, mora pač tudi učitelju dati prostost v verskem oziru, prosta mora torej biti udeležitev pri duhovnih vajah. — Pri teh vrlih besedah so mrmrali jungovci, na druge zborovalce so uplivala prepričevalno, zato je tudi g. Česnik spoznal za potrebno nastopiti s strastnim govorom zoper duhovščino. Ko je govoril še g. Gradišnik in poročevalec g. Strmšek, je bilo glavno zborovanje končano.

Ob $\frac{1}{2}$ je bil banket. G. Dubrovič in g. nadučitelj Matanič (oba iz Istre) sta povdarjala v napitnicah, da živijo na Istrskem duhovniki in učitelji v slogi in da je zloba, ako kdo hoče razdružiti istrsko duhovščino in učiteljstvo. „Mi smo složni in potrebujemo sloge,“ je rekel zadnji govornik. G. dr. Tavčar je rekel, da na take sladko besede ne dá nič, in je dvignil čašo na napredno učiteljstvo. Sploh se je opazalo, da so najbolj izzivajoče nastopali kranjski gostje in kranjski učitelji, mej tem, ko so drugi gg. učitelji govorili pomirovalno.

Slomšekova zaveza slovenskih učiteljev se v kratkem ustanovi. Pravila so vladi že predložena. Prihodnjič objavimo vabilo na ustanovni shod. To naznanilo priobčujemo gg. tovarišem kot odgovor na razna vprašanja gledé naše organizacije.

Za bolnega učitelja g. Fr. Povšeta v Osilnici sta vsled poziva v zadnji številki „Slov. Učitelja“ darovala dva častita gg. ljubljanska kateheta vsak po 5 K. G. Jožef Bregar v Kranjski gori je daroval 2 K, vč. g. dr. J. Gruden 3 K in neimenovan duhovnik 3 K.

Za „Pripravniški dom“ je darovala „Dobra roka“ 200 K, „Internus“ 2 K, „stava“ v prijateljski družbi je prinesla 5 K.

Šole na kolesih. V St. Louis je toliko šolske mladine, da so vsa šolska poslopja prenapolnjena. Šolski odbor je sedaj sklenil postaviti več hiš, ki se bodo lahko premikale od jednega kraja do drugega. Hiše bodo iz lesa in imele po jedno sobo. Stale bodo vspešno z že prenapolnjeno šolo. Kadar se bodo razmere spremenile, prepeljane bodo te hiše na kraj, kjer jih bodo potrebovali.

Posebna „priloga“. Učitelj R. iz Halenkova na Moravskem je podal 9. maja deželnemu zboru po poslancu Hulki prošnjo za podporo tamošnjemu šolskemu društvu, ki oskrbuje po zimi revnim otrokom toplo juho; kot prilogo je k prošnji priložil nekoliko kosov „kruha“, ki ga otroci v šolo prinašajo. Ta kruh je iz ovsene in ajdove moke in iz kuhanega krompirja. Prošnja je baje s to prilogo tako dobro utemeljena, da se ji čim preje vstreže.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.